

İSTİNAFA İLİŞKİN TEMEL BİLGİ VE KAVRAMLAR **İSTİNAFIN KONUSU VE HUKUKİ NİTELİĞİ**

AV. EYÜP DEMİRER - SİVAS BAROSU
OCAK – 2019

İstinaf, ilk derece mahkemelerince verilen son kararlardaki hataları ve hukuka aykırılıkları gidermek amacıyla kabul edilmiş bir kanun yoludur. İstinaf, henüz kesinleşmemiş son kararlara karşı kabul edilen bir yol olduğundan olağan kanun yoludur.

İstinaf kanun yolunda ilk derece mahkemelerinin son kararları hem maddî yönden, yani mahkemelerin delillerini tespiti, değerlendirilmesi ve sübut konusundaki yanlışları yönünden, hem de hukukî yönden, yani mahkemelerin sabit kabul ettikleri olaylara hukuk normlarını uygularken hata yapıp yapmadıkları yönünden incelenir.

İstinaf mahkemesi maddî olguları, ilk derece mahkemesinin tespitleriyle bağlı olmaksızın yeniden ve ilk derece mahkemesinden bağımsız olarak tartışır; sözlülük ve doğrudan doğruyalık ilkeleri uygulanarak öğrenme muhakemesi yapılır. İstinaf muhakemesi, sadece ilk derece mahkemesi kararında esas alınan maddî olguların doğruluğunun denetlendiği bir muhakeme olmayıp, yeni delil sunabilmek (örneğin tanık dinleme) ve maddî olgu ortaya koyabilmek mümkündür.

Temyizde hukukî, istinafta da maddî sorunun yanında hukukî sorun incelenmekle birlikte, hukukî sorunun inceleme gayesi açısından arada fark vardır. Klâsik temyizde gaye, hukukun ülke dahilinde bir örnek uygulanmasının sağlanması ve yüksek mahkeme kararları ile hukukun gelişmesine rehberlik etmektir. İstinafta ise gaye, somut olayda adil karar verilmesini sağlamaktır.

Öğretide; maddî sorunun tekrar ve tamamen incelenip incelenmemesine bakarak, “klâsik istinaf”, “dar anlamda istinaf” ve “genişletilmiş temyiz” ayrımı yapılmaktadır.

Klâsik istinafta; istinaf mahkemesince, ilk derece muhakemesinden tamamen bağımsız olarak ve yeni delil ve olaylar göz önünde tutularak karar verilir. Kontrol muhakemesi değil, yepyeni ve tekrar muhakeme yapılması söz konusudur.

Dar anlamda istinafta ise; maddî sorun, öğrenme muhakemesi yapılarak incelenmekle birlikte, muhakemede sözlülük ve doğrudan doğruyalık ilkeleri ancak karara esas alınabilecek deliller yönünden uygulanır. İlk muhakeme, baştan sona aynen tekrarlanmaz ve maddî vakıalar yalnızca gereken hususlarda yeniden incelenerek karara varılır¹⁴. İstinaf mahkemesi bütün delillerle temasa geçmez. Sadece önemli veya tereddütlü hususlarda veya yeni delil, olay mevcutsa

deliller toplanır.

İSTİNAFIN KAPSAMI

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda ilke olarak, ilk derece mahkemelerinden verilen hükümlere karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği ifade edilmiş, on beş yıl ve fazla hapis cezalarına ilişkin hükümlerin istinaf mahkemesince resen incelenmesi uygun görülmüştür. İlk derece mahkemesince verilmiş olan hükümler, doğrudan temyiz edilemeyecek, bunlara karşı ancak istinaf davası açılabilecektir.

İlk derece mahkemeleri tarafından verilmiş olan hükümlere karşı istinaf kanun yolunu kabul eden hukuk sistemlerinin çoğunluğu, bütün hükümlere karşı istinaf yolunu açmamışlar, ancak bir bölümünün istinafa tabi olabileceğini kabul etmişlerdir. İstinafa tabi olabilecek hükümler bakımından suç çeşidi, davaya bakan ilk derece mahkemesi, kararın mahiyeti, cezanın ağırlığı, istinaf ve temyizden birinin seçilmesi veya hâkimin istinafi lüzumlu bulan kararının ölçü olarak kullanılabilmesi ileri sürülmüştür. Ceza Muhakemesi Kanunu esas itibarıyla "cezanın ağırlığını" ölçü olarak kabul etmiştir.

Hükümler dolayısıyla bazı ara kararlarına karşı da istinaf yoluna gidilmesi mümkündür. Nitekim hükümden önce verilir hükme esas teşkil eden, yani onu yaratan veya başkaca kanun yolu öngörülmemiş olan mahkeme kararlarına karşı da hükümle birlikte istinaf yoluna başvurulabilir. (m.272/2).

İstinaf İncelemesine Tabi Kararlar

a-) İlk Derece Mahkemesinin Son Kararları (Hükümleri)

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda, mehz Kanun'dan farklı olarak, ilk derece mahkemesinin basit nitelikli suçlar haricinde, tüm son kararlarına karşı istinaf kanun yolu öngörülümüştür. Kanun, istisna olarak önemsiz hatalara ve hukuka aykırılıklara göz yumulabileceği düşüncesiyle, bazı son kararlara karşı istinaf yoluna başvurulamayacağını kabul etmiştir.

İlk derece mahkemelerince verilen hükümler doğrudan temyiz edilemeyecek, önce istinaf yoluna başvurulabilecektir.

Son karar, mahkemenin duruşma sonunda verdiği ve uyuşmazlığı çözen, ilk derece mahkemesini sona erdiren karardır. Kanun buna hüküm demektedir. Kanunun hüküm adını verdiği son kararlar, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223. maddesinde ifade edilmiştir. Buna göre; beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşmesi kararı, hükümdür. Adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararları da, kanun yolu bakımından hüküm sayılmaktadır (m.223/son).

Ceza Muhakemesi Kanunu “son karar”dan söz etmemekte, bunun yerine duruşmaya son veren karar anlamında ”hüküm”ü esas almaktadır. Hükümün başlıca özelliği, bunlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilmesidir.

Belirtildiği üzere, beraat, mahkûmiyet, ceza verilmesine yer olmadığı ve güvenlik tedbirine hükmedilmesi şeklindeki hükümler, uyuşmazlığı doğrudan çözdüklerinden son karardır.

Davanın düşmesi ve reddi şeklindeki hükümler de uyuşmazlığı dolaylı olarak çözdüklerinden, yani uyuşmazlığın esasını çözmekle birlikte, onun çözülemeyecek bir uyuşmazlık olduğunu belirttiklerinden son karar sayılır.

Kanun, adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik olarak verilen görevsizlik kararını, sadece kanun yolu bakımından hüküm saymıştır; yani böyle bir görevsizlik kararına karşı, itiraz yoluna değil, istinaf yoluna başvurulabilecektir. (m. 223/10)

b-) Hükümden Önce Verilip Hükme Esas Teşkil Eden ve Başkaca Kanun Yolu Öngörülmemiş Kararlar;

Ceza Muhakemesi Kanunu’nda, hükümden önce verilip hükme esas teşkil eden ve başkaca kanun yolu öngörülmemiş olan kararlara karşı da hükümle birlikte istinaf kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir.

Ara kararı mahiyetindeki bu kararlara karşı son kararlar dolayısıyla kanun yoluna gidilebilmektedir(m.272/2). İstinaf kanun yoluna gidilebilen ara kararları, Kanun’da açıkça belirtildiği üzere, hüküm- den önce verilip de hükme esas teşkil eden, yani onu yaratan veya başkaca kanun yolu öngörülmemiş olan mahkeme kararlarıdır.

Ancak son karara esas teşkil eden ara kararına karşı istinaf yoluna başvurabilmek için başkaca bir kanun yolu öngörülmemiş olması gerekir. Sözelimi ilk derece mahkemesince verilen ara kararına karşı itiraz kanun yolu öngörülmuşse, istinaf yoluna gidilmesi mümkün değildir.

Yukarıda belirtildiği üzere; Ceza Muhakemesi Kanunu’nda hükümden önceki kararlar aleyhine istinaf yoluna başvurulabilmesi için iki önemli koşul getirilmiştir. Birinci koşul, bu kararların hükümden önce verilmesi ve hükme esas teşkil etmesi, ikinci koşul ise, hükümden önce verilen bu ara kararlarının hükme esas teşkil etse bile,

Mahkemenin bu kararına karşı başka herhangi bir kanun yolu öngörülmemiş olmalıdır. CMK m.272/2’deki “veya” bağlacının “ve” olarak anlaşılması ve uygulanması gerekir.

İstinaf Kapsamı Dışında Kalan Kararlar

Daha önce de belirtildiği üzere; Kanun, önemsiz hatalara ve hukuka aykırılıklara göz yumulabileceği düşüncesiyle, bazı son kararlara karşı istinaf yoluna başvurulamayacağını kabul etmiştir.

Kanun, istinaf yoluna başvurabilme kuralının istisnalarını m.272/3'de düzenlemiştir. Buna göre, m. 272/3'de belirtilen sınırı geçmeyen (bugün itibariyle üç bin Türk Lirası dahil) adli para cezasına mahkûmiyet hükümleri, üst sınırı beş yüz günü geçmeyen adli para cezasını gerektiren suçlardan beraat hükümleri ve kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümler aleyhine istinaf yoluna gidilemez. Bu tür son kararlar verildikleri anda kesin hüküm etkisine sahiptirler.

Ancak söz konusu kararların, her türlü denetimin dışında tutuldukları söylenemez. Nitekim bunlara karşı da olağanüstü bir kanun yolu olan kanun yararına bozma yoluna başvurulabilir. (m.309/1).

İSTİNAF DAVASI **İSTİNAF EHLİYETİ**

a-) Sanık Yönünden Ehliyet;

Kanun yollarına başvuru hakkı başlıklı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 260/1 maddesinde şüpheli ve sanığın kanun yoluna başvurabileceği düzenlenmiştir. Şüpheli, soruşturma evresinde verilen kararlara karşı kanun yollarına başvurabilir.

İstinaf kanun yoluna ise, kovuşturma evresinde, ilk derece mahkemelerinden verilen hükümlere karşı başvurulmaktadır. Bu nedenle şüpheli istinaf yoluna başvuramaz.

Sanık, kendisi açısından olumsuzluk içeren her karara karşı kanun yoluna başvurabilir. Bir başka deyişle, verilen karar dolayısıyla hukukî menfaati bozulan sanıklara kanun yoluna başvurma hakkı tanınmıştır.

Bu nedenle, sanık kendi aleyhine kanun yolu davası açamaz. Hukukî menfaatin bozulduğunun tespiti, objektif ölçütlere göre daha uygun bir karar verilmesinin imkân dâhilinde olup olmadığı üzerine yapılan bir değerlendirme sonucu mümkündür.

Beraat kararlarına karşı, sadece kararın gerekçesinde olumsuz tespitler bulunuyorsa kanun yolu mümkündür.

Yüklenen suçla bağlantılı olarak yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya sağır ve dilsizlik hali ya da geçici nedenlerin bulunması durumunda verilen ceza verilmesine yer olmadığına dair kararlara (m.223/3-a) ve güvenlik tedbiri içeren diğer kararlara karşı kanun yoluna gidilebileceği hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

Derhal beraat kararı verilebilecek hallerde düşme kararı verilemeyeceğinden, sanık bu gerekçeyle düşme kararına karşı kanun yoluna gidebilecektir. Yargıtay, durma ve düşme sebeplerinin lehe sonuca engel olamayacağını, bu itibarla derhal beraat kararı verilebilecek hallerde durma veya düşme kararı verilemeyeceğini belirtmiştir.

Kural olarak her sanık kanun yoluna başvurabilmekle birlikte, sanığın dava ehliyetinin bulunması zorunluluğu vardır. Dava ehliyeti kavramı, sanığın duruşma dışında veya duruşmalarda menfaatlerini koruyabilme ve makul ve anlaşılabilir bir şekilde savunabilme, ifade edebilme yeteneğidir.

Dava ehliyeti, kamu düzenine ilişkin olup, mahkemelerce resen göz önünde bulundurulur. Medenî usul hukukundaki reşit ve mümeyyiz olmayı gerektiren (tam) dava ehliyeti (TMK m.10) burada aranmaz.

Sanık, özellikle duruşmalardaki açıklamaların mahiyetlerini idrak edebilmelidir. Dava ehliyeti, kural olarak sadece ağır bedensel ve zihinsel kısıtlılık veya hastalık durumunda bulunmaz.

Temyiz kudretinden yoksun kişilerin medenî hakları kullanma ehliyetleri olmadığından, davacı veya davalı olarak, ancak yasal temsilcileri vasıtasıyla takip ve temsil olunabilirler. Dava ehliyeti olmayan davalıya karşı yapılan işlemlerle, onun yaptığı usul işlemleri geçersizdir.

Sanık, dava ehliyeti bulunmaması durumu haricinde, hiçbir sınırlamaya tabi olmadan istinaf davası açabilmelidir.

b-) Sanığın Yasal Temsilcisi ve Eşi Yönünden Ehliyet;

Şüpheli veya sanığın yasal temsilcisi ve eşi, şüpheli ve sanığa açık olan kanun yollarına süresi içinde, kendiliklerinden başvurabilirler. Şüphelinin veya sanığın başvurusuna ilişkin hükümler, bunlar tarafından yapılacak başvuru ve onu izleyen işlemler için de geçerlidir. (m.298).

Yasal temsilci veya eşin vekâletnamelerinin bulunması koşulu aranmaz. Kimin yasal temsilci olduğu hususu medenî hukuk hükümlerine göre belli olur. Yasal temsilci veya eş; sanığın isteği ile bağlı olmaksızın, kendiliklerinden kanun yoluna gidebilirler, ancak bunlar için ayrı bir kanun yolu süresi söz konusu değildir. Sanık için öngörülen süre içinde kanun yoluna başvurmaları gerekir.

Yasal temsilci ve eşin bağımsız başvuru hakkının olması nedeniyle, sanığın başvuruya itirazı, sanığın veya müdafinin süresi içinde başvurunun geri alındığı yönündeki açıklaması, başvuruyu geçersiz kılmayacaktır.

Yasal temsilci veya eş, sanıktan tamamen bağımsız bir şekilde kanun yoluna

başvurmuş olmaları nedeniyle, sadece kendi kanun yollarına ilişkin olarak eski hale getirme isteminde bulunabilirler.

Yasal temsilci veya eş, kendilerine yargılamanın sonucunun bildirilmediğini belirterek, sürenin geçmiş olması nedeniyle eski hale getirme isteminde bulunamazlar.

c-) Müdafî veya Katılan Vekili Yönünden Ehliyet;

Müdafî ve vekil, sanığın/katılanın, suçtan zarar gören veya malen sorumlu kişinin açık arzusuna aykırı olmamak koşuluyla kanun yollarına başvurabilir(m.261).

Müdafî, soruşturma veya kovuşturma evresinde, sanık tarafından veya mahkemece tayin edilmiş olabilir. Müdafinin, başvuru zamanında kanun yolu davası açma yetkisinin bulunması gerekir. Bu yetkinin bulunmaması durumunda kanun yolu başvurusunun geçersizliği söz konusudur ve sanık tarafından sonradan verilecek icazet başvuruyu geçerli hale getirmez. Bir başka deyişle, burada askıda geçersizlik değil, baştan itibaren geçersiz bir kanun yolu başvurusu söz konusudur. Kanun yolu davası açma süresi dolmadığı takdirde, yeniden kanun yolu davası açılması gerekir.

Sanık/katılan tarafından, müdafinin/vekilin bu yetkisinin kaldırıldığı veya geri alındığının mahkemeye bildirilmesi durumunda da beyanı, yetkinin kaldırılması sonucunu doğurur. Ancak kanun yolu davası açıldıktan sonra bu yetkinin kaldırılması, açılmış olan davanın geçerliğini etkilemez.

Müdafî/Katılan vekili tarafından açılan kanun yolu davasının, diğer bir geçerlik koşulu; *sanığın/katılanın açık arzusuna aykırı olmaması* gerektiğidir. Sanığın/Katılanın, müdafii/vekil ile aynı düşüncede olmadığı hususunda şüpheler mevcut ise, sözelimi bir kısım karşıt ifadelerde bulunmuş ise, iradesinin ne yönde olduğu kendisine açıklattırılmalıdır. Yargıtay'ın bir İçtihadı Birleştirme Kararı'na göre; sanığın bu husustaki iradesinin bir hüküm ifade edebilmesi için, kanun yoluna gitmek istemediğini mahkemeye veya müdafîine açıkça bildirmiş olması gerekir. Bu açıklama yapılmadan yapılan kanun yolu başvurusu, sanığın iradesine aykırı olsa bile hüküm ifade eder.

d-) Cumhuriyet Savcısı Yönünden Ehliyet;

Hâkim ve mahkeme kararlarına karşı kabul edilmiş olan kanun yollarına savcılık da başvurabilir. Savcılık, sanık lehine de kanun yollarına başvurabilir(m.260)

Kural olarak kararı veren mahkeme nezdindeki savcı, o mahkemenin kararına karşı kanun yoluna gidebilir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda ise; genel kuralın yanı sıra; ağır ceza mahkemelerinde bulunan Cumhuriyet savcıları, ağır ceza mahkemesinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemelerinin, bölge adliye mahkemesinde bulunan cumhuriyet savcıları, bölge adliye mahkemelerinin kararlarına karşı kanun

yollarına başvurabilirler (m.260).

Savcılık, görevinin gereği olarak, mahkemenin kanunu doğru uyguladığını gözetmek zorundadır. Savcı, burada son kararı değerlendirecek ve kanun yolu davası açıp açmamak hususunda bir takdirde bulunacaktır. Savcının, başsavcının talimatı hilafına, muvafakati olmaksızın açmış olduğu kanun yolu davası geçerlidir.

Savcılık, muhakemenin bir süjesi olarak, sanığın rızası olmaksızın ve hatta itirazına rağmen sanık lehine istinaf davası açabilir. Örneğin savcılık, cezanın orantısız bir şekilde yüksek olduğu, suç ve eylemle orantılı bulunmadığı kanaatinde ise, sanık lehine kanun yoluna başvurabilir.

Sanık lehine kanun yoluna başvurabilmek için tek şart; sanık yönünden de geçerli olan “*son karar dolayısıyla sanığın hukukî menfaatinin bozulması*” gerektiği hususudur. Savcılığın kanun yolu davası açma hakkı, sanığın hakkından tamamen bağımsız bir haktır ve dava açma süresinin sanığın dava açma süresi ile bir ilgisi yoktur.

Savcı tarafından sanık lehine açılan kanun yolu davası, ancak sanığın muvafakati ile geri alınabilir (m.266). Ayrıca savcı tarafından sanık lehine başvurulduğunda, yeniden verilen hüküm önceki hükümde tayin edilmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı içeremez (m.265)

e-) Katılan Yönünden Ehliyet;

Muhakeme süjesi olan ve bu nedenle birçok ödev ve yetkileri bulunan katılanın, sübjektif kavramlarla genişletici yoruma tabi tutularak kapsamının belirsizleştirilmesi, muhakemenin gereksiz yere uzamasına neden olacaktır. Öğretide de “suçtan zarar görme” kavramının dar yorumlanması, katılmanın kapsamının genişletilmemesi gerektiği düşüncesi hakimdir.

Katılan, savcıdan bağımsız olarak ve sadece sanık aleyhine kanun yoluna başvurabilir. Son karar dolayısıyla katılanın hukukî menfaatinin bozulmuş olması gerekir. Ayrıca katılanın dava ehliyetinin de bulunması gerekir. Bunun için de katılanın temyiz kudretine sahip olması, reşit olması ve medenî hakları kullanmaktan kısıtlı bulunmaması zorunludur. Reşit olmayan küçük adına ancak veli veya vasi talepte bulunabilir.

Kovuşturma aşamasında katılmış olan yönünden ise; kanun yolu süresinin, son kararın tefhimi veya tebliğ ile (katılan duruşmada hazır bulunmamışsa) başlayacağı açıktır.

Katılan, başka bir muhakeme süjesinin muvafakatini almadan kanun yolu davasını geri alabilir. Geri alma, herhangi bir şekilde tabi değildir ve geri alma ile katılma

beyanı geçerliğini kaybeder. Ceza Muhakemesi Kanunu'nda katılanın kanun yolundan vazgeçebileceği belirtilmiş, geri alabileceği ifade edilmemiştir(m.243).

Kanun yolunun son karar kesinleşinceye kadar geri alınması imkân dahilinde olduğundan, kanun koyucunun burada “vazgeçme” kavramını “geri alma” kavramını da kapsayacak şekilde kullanmış olduğu ve aralarındaki ayrıma dikkat etmemiş olduğu kanaati hakimdir.

Katılanın ölümü, katılmayı hükümsüz bırakır. Ancak mirasçılar, katılanın haklarını takip etmek üzere davaya katılabilirler (m.243)

Katılanın ölümü, geleceğe yönelik sonuçlar doğurur. Daha önce verilmiş olan son karar geçerliğini korur. Yargıtay kararlarına göre; katılanın öldüğünün anlaşılması karşısında, mirasçılarını saptanıp onlara bildirimde bulunarak davaya katılıp katılmayacakları sorulmalıdır. Ancak suçtan zarar gören şahıs, ölümüne kadar kendisi veya vekili aracılığıyla davaya katılmamışsa, mirasçılarının katılabilmesi mümkün değildir.

İSTİNAF DAVASININ AÇILMASI :

İstinaf davası, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 273/1. maddesine göre hükmün açıklanmasından itibaren yedi gün içinde hükmü veren mahkemeye dilekçe verilmesi veya tutanak yazmanına beyanda bulunulması suretiyle açılır. İstinaf davası açılırken özellikle istinaf teriminin belirtilmesi zorunlu değildir. İlk derece mahkemesinin kararını açıkça istinaf etmek anlamında başka terimlerin kullanılması durumunda da istinaf davası açılmış olur.

Dava Açma Şartları

1. İstek Şartı

İstinaf yoluna başvurma bir dava olduğundan, her davada olduğu gibi, uyuşmazlığın yargılama makamı önüne getirilmesi gerekir. “*Davasız yargılama olmaz*“ ilkesi, istinaf davasının bir isteğe ihtiyaç göstermesini gerektirir¹⁶³.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda, “*davasız yargılama olmaz* “ ilkesine ve dolayısıyla istek şartına istisna olarak, istinaf davasının kanun gereği açılmış olması (*otomatik istinaf*) kabul edilmiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 272/1. maddesine göre, ilk derece mahkemelerinden verilen on beş yıl ve daha fazla hapis cezalarına ilişkin hükümler, istinaf mahkemelerince resen incelenir. Kanun, bu hükümle bazı ağır mahkûmiyetlerde, istek şartından vazgeçmiş, istinaf mahkemesinin kendiliğinden, otomatik olarak yapılmasını hükme bağlamıştır.

Ceza muhakemesi hukukunda, işlemlerin şarta bağlanmaması hakkındaki genel ilke gereğince, istinaf isteği kural olarak şarta bağlanamaz. Şarta bağlı istinaf iradesi geçerli değildir. İstinaf davasının açılması bir şarta bağlandığı takdirde, davanın “*kabul edilemez olduğu için ret*” edilmesi gerekir.

Başvurma Sekli;

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 273/1. maddesinde; istinaf isteminin hükmü veren mahkemeye dilekçe verilmesi veya tutanak yazmanına beyanda bulunulması suretiyle yapılacağı belirtilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 273/1. maddesine göre; tutanak yazmanı, kanun yoluna başvuranın beyanını tutanağa geçirmekte ve son kararı veren hâkim ya da mahkeme başkanına onaylatmaktadır.

Başvurulacak Mercii;

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 273/1. maddesinde, istinaf isteminin hükmü veren mahkemeye yapılacağı belirtilmiştir.

Süre Şartı;

İstinaf davasının açılmasında süre çok önemlidir. Geliştirici (devredici) ve erteleyici etki, ancak süresinde açılmış bir davada teminat sağlar.

Bir diğer deyişle, hüküm aleyhine, süresi içinde kanun yoluna başvurulması, şekli anlamda kesin hüküm oluşmasını engeller ve hüküm geliştirici bir biçimde ikinci derece mahkemesi tarafından yeniden incelenir. Niteliği itibari ile bu süre hak düşürücü süredir.

İstinaf davası, hükmün açıklanmasından (*tefhim*) itibaren yedi gün içinde açılır. Hüküm, istinaf yoluna başvurma hakkı olanların yokluğunda açıklanmışsa, bu süre tebliğ tarihinden başlar(m.273).

Hükmün Yüze Karşı Açıklanması Durumunda;

İstinaf süresi, esas itibariyle hükmün yüze karşı açıklanması ile başlar. Hükmün açıklanmasından önce istinaf davası açmak mümkün değildir. Bu nedenle "hükmün açıklanması" kavramının açıklığa kavuşturulması önemlidir.

Hükmün açıklanması; duruşma salonunda CMK 232. maddedeki esaslara göre duruşma tutanağına geçirilen hüküm fıkrasının okunması ve gerekçesinin ana çizgileriyle anlatılmasıdır(m.231).

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda, hazır bulunan sanığa başvurabileceği kanun yolları, merci ve süresinin bildirileceği belirtilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 3.10.2001 gün ve 4709 sayılı Uyum Kanunu ile değişik, "temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40. maddesine göre; Devlet; işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yollarına ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır²⁰³. Bu hükümle; bireylerin, yargı ya da idari makamlar önünde, sonuna kadar haklarını arayabilmelerine kolaylık ve imkân sağlanması amaçlanmış, son derece dağınık mevzuat karşısında kanun yolu mercii ve sürelerinin belirtilmesi, hak arama, hak ve hürriyetlerin korunması açısından zorunluluk haline gelmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere; Ceza Muhakemesi Kanunu Anayasa'ya uygun olarak, kararlarda, başvurulabilecek kanun yolu, süresi ve mercii belirtilmesi gerektiğini hükme bağlamaktadır. Kanun'a göre hüküm fıkrasında; verilen kararın ne olduğu, uygulanan kanun maddeleri, verilen ceza miktarı, kanun yollarına başvuru hakkı olup olmadığı, başvuru olanağı varsa süresi ve mercii kuşkuyla yer olmayacak şekilde açıkça gösterilmelidir. Hüküm tefhim edilirken de başvurulacak kanun yolu, süresi ve mercii açıklanmalıdır(m.232).

Kanun yoluna başvuru hakkı, süresi ve mercii kendisine bildirilmeyen kimse kusursuz sayılacağından, bu durum eski hale getirme nedenidir(m.40). Nitekim Yargıtay da, kanun yolunun belirtilmemesini eski hale getirme nedeni olarak kabul etmektedir.

Yargıtay, son kararda başvurulacak kanun yolu ile süresinin açıkça doğru olarak gösterilmemiş olması halinde kanun yolu süresinin başlamayacağını belirtmiştir. Yargıtay, kanun yolu süresi ve şek- linin gösterilmemiş olmasının, İHAS'nin "dürüst muhakeme hakkını" düzenleyen 6. maddesi ile Sözleşmeye Ek 7 no.lu Protokol'ün 2. maddesine, T.C. Anayasası'nın 40/2. maddesine ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 34/2, 231/2 ve 232/6. maddelerine açık aykırılık teşkil ettiğini belirtmiştir.

Tüm bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde; kanun yollarının öğretilmesinin, hükmün açıklanmasının (tefhimin) bir unsuru olmadığını söylemek mümkün değildir.

Hüküm fıkrasının tefhimi sırasında hazır bulunan, ancak gerekçenin açıklanması sırasında duruşma salonundan ayrılmış bulunan sanık yönünden istinaf süresi, son kararın tefhimi ile başlar. Hazır bulunma yükümlülüğünü ihlal ederek kendi isteği ile keyfi olarak son kararın tefhiminden sonra duruşma salonundan ayrılan sanığa bu durum gerekçenin ana hatlarıyla tebliğ hakkını doğurmaz.

Karar, sanığın ya da katılanın yüzüne karşı verilmişse, sanık müdafisine ve katılan vekiline kararın ayrıca tebliğine gerek olmadığına dair Yargıtay kararları mevcuttur. Kanun yolu süresi sanık ya da katılanın yüzüne karşı tefhimle birlikte işlemeye başlayacak, müdafii veya katılan vekiline yapılan tebligat, yeni bir kanun yolu süresi doğurmayacaktır.

Hükmün İstinaf Yoluna Başvurma Hakkı Olanların Yokluğunda Verilmesi Durumunda;

Son kararın tefhimi sırasında sanık hazır bulunmamışsa, istinaf süresi gerekçeli hükmün211 kendisine tebliğ ile başlar (273/2).

Ağır ceza mahkemelerinde bulunan Cumhuriyet savcılar, mahkemelerinin yargı çevresi içerisindeki asliye mahkemelerinin hükümlerine karşı, kararın o yer Cumhuriyet başsavcılığına geliş tarihinden itibaren yedi gün içinde istinaf yoluna başvurabilirler (m.273/3)

Son karar, sanık müdafinin yüzüne karşı tefhim edilmiş olmakla birlikte, sanık huzurda değilse, gerekçeli hüküm sanığa tebliğ edilmelidir. Ancak sanığın gerekçeli hükmün kendisine tebliğinden önce yaptığı istinaf başvurusu da geçerlidir.

Ceza davasının sonucu, sanığın özgürlüğü veya mali durumu, kısaca şahsı ile ilgilidir. Bu nedenle ceza davalarında kararların müdafinin yanında sanıklara da tebliği zorunlu olmalıdır.

Ancak Yargıtay; 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 11. maddesine itibar ederek, vekille takip edilen davalarda tebligatın vekile yapılması gerektiği, ayrıca sanığa tebligat yapılmasına gerek bulunmadığı görüşündedir. Herhangi bir nedenle vekil veya müdafiyeye tebligat yapılamaması halinde asile tebligat yapılmalıdır.

Son kararın sanık müdafinin yüzüne karşı, ancak sanığın yokluğunda verilmesi durumunda, müdafiyeye yapılan tefhimle birlikte kanun yolu süresi başlayacaktır. Yasal bir zorunluluk yokken, usulsüz olarak hükmün kesinleşmesinden sonra sanığa yapılan tebliğ, kanun yolu hakkı vermeyecektir.

İstinaf başvurusunun ne zaman yapıldığı ve bu nedenle kabul edilebilir olup olmadığı hususunda, hükmü veren ilk derece mahkemesi ve daha sonra kabul edilebilirlik denetimi yapacak olan istinaf mahkemesi delilleri serbestçe değerlendirip belirsiz noktaları aydınlatılabilir. Her türlü tutanak, tutanak yazmanı beyanı delil olarak değerlendirilebilir.

İstinaf başvurusunun zamanına ilişkin şüphe yenilemediği takdirde, başvurunun süresinde yapıldığı kabul edilir. Başvuruda gecikme olduğu kesin ise başvuru reddedilir. (m.276).

İstinaf Davasının Kanun Gereği Açılmış Olması (Otomatik İstinaf);

Yukarıda belirtildiği üzere; Ceza Muhakemesi Kanunu'nda "*davasız yargılama olmaz*" ilkesine ve dolayısıyla "*istek şartına*" istisna olarak, istinaf davasının kanun gereği açılmış olması (*otomatik istinaf*) kabul edilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 272/1. maddesine göre, ilk derece mahkemelerinden verilen on beş yıl ve daha fazla hapis cezalarına ilişkin hükümler, istinaf mahkemelerince resen incelenir. Ancak bu istisnai hüküm uygulanırken, içtima sonucu tayin olunan toplam ceza miktarına bakılmayıp, içtima dahil her bir mahkûmiyet hükmündeki ceza miktarı yönünden ayrı ayrı değerlendirilme yapılmalıdır. Bu hallerde istinaf davası sanık lehine açılmış sayılır.

Otomatik temyizi ve dolayısıyla otomatik istinafi "*davasız yargı- lama olmaz*" ilkesinin yersiz bir istisnası olarak gören yukarıdaki görüşlere iştirak edemiyoruz.

Otomatik istinaftaki tek farklılık, istinaf davasının kanun gereği açılmış olmasıdır. Cumhuriyet savcısı haricindeki muhakeme süjelerinin istinaf davası açmak için sebep gösterme zorunlulukları bulunmadığından, sadece “istinaf etmek” anlamına gelen bir dilekçe veya beyan, davanın açılması için yeterli olacaktır (m.273/4).

Ayrıca otomatik istinaf kapsamına giren suçlar; genellikle cezalarının alt sınırları beş yıl hapis cezasından fazla olan suçlardır. Dolayısıyla ceza alt sınırları itibariyle Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 150/3. maddesi gereğince zorunlu mdafı atanmış olacağından, bu suların muhakemesinde savunma makamı glendirilmiştir ve çelişme yönteminin daha iyi uygulanmış olması beklenir. Ancak bütün bu hususlar (otomatik istinafın olmadığı bir Ceza Muhakemesi sisteminde) ilk derece mahkemesi kararında, hukukî veya maddî sorunda hata olmayacağı anlamına gelmez.

İstinaf Başvurusunda Sebep Gösterme;

CMK’nın 273’üncü maddesinin 4 ve 5’ inci fıkralarındaki düzenleme gereğince Cumhuriyet savcısı hariç, istinaf başvurusunda bulunanların sebep(gerekçe) göstermesi zorunlu tutulmamıştır. Dolayısıyla sadece sanık ve katılan değil, bunlar adına istinaf davası açan mdafı ve vekillerde zorunluluk kapsamının dışında tutulmuştur.

Temyiz kanun yoluna ilişkin düzenlemede ise, istinaftan farklı olarak, tüm başvuranlar açısından sebep gösterme zorunluluğu getirildiği (m.294), sebep gösterilmemesi durumunda temyiz isteminin reddedileceği belirtilmiştir (m.298). Temyiz sebebi gösterilmemiş olması halinde, burada temyiz merci tarafından işin esasına girmeden henüz ön inceleme aşamasında istemin reddine karar verilmesi gerektiğinden, kanaatimizce hukuka kesin aykırılık nedenleri(m.289) yönünden bir inceleme yapması da mümkün değildir.

Cumhuriyet savcısı yönünden, hukukçu olması nedeniyle getirilen gerekçe gösterme zorunluluğuna, mdafı ve katılan vekili yönünden yer verilmemesi öğretide haklı olarak eleştiri konusu olmuştur.

Diğer taraftan, Cumhuriyet savcısı istinafa başvuru dilekçesinde gerekçe göstermemiş ise, yargı merci tarafından ne şekilde karar verilmesi gerektiği konusunda Kanun’da bir açıklık bulunmamaktadır. Öğretide bu durumda dilekçenin reddine karar verilmesi gerektiği yönünde görüşler de mevcut ise de, kanaatimizce temyizde olduğu gibi (m.298) istemin reddedileceğine ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmemiş olması karşısında, böyle bir yoruma ulaşmanın mümkün olmadığı, özellikle Cumhuriyet savcısının isteminin sanığın lehine mi, yoksa aleyhine mi olduğunun da tespit edilebilmesi bakımından istemdeki bu eksikliğin tamamlanmak üzere iade edilmesi gerekmektedir.

Tartışılmalı olan diğer bir husus ise, Mahkemenin yapacağı incelemede, Cumhuriyet savcısının istinaf sebepleriyle bağlı olarak mı, yoksa kararı sebeplerle bağlı olmaksızın, tüm yönleriyle mi incelemesi gerektiğidir.

İstinaf yoluna başvuran Cumhuriyet savcısı ise, başvurma nedenlerini gerekçeleriyle birlikte yazılı isteminde açıkça göstermek zorunda olduğuna göre(m.273/5), istinaf incelemesinin bu nedenlerle sınırlı olması gerektiği akla gelebilir.

İstinaf Davasının Açılmasının Hukukî Sonuçları;

İstinaf davasının açılmasının birinci sonucu, aleyhine başvuru ilkin derece mahkemesi kararının kesinleşmesine engel olmasıdır. Olağan kanun yolu olması nedeniyle istinaf davası açılması, kararın kesinleşmesini önlediğinden mahkûmiyet kararlarının uygulanmasına, yani cezaların yerine getirilmesine de engel olur.

İstinaf davası açılmasının diğeri bir sonucu da, uyuşmazlığın geliştirici bir biçimde ikinci derece mahkemesi tarafından yeniden incelenmesidir. Bu etki (*geliştirici, aktarıcı etki*), iki dereceli yargılama sisteminin kabul edilmesinin aslî sonucudur. İkinci derece mahkemesi tarafından yapılacak bu inceleme, hem olgu, hem de hukuk açısından yapılacak bir inceleme olacaktır.

Ancak bu hukukî sonuçlar, istinaf davasının süresi içinde açılması durumunda ortaya çıkacaktır.

Hükmün Kesinleşmesine Engel Olması;

Süresi içinde yapılan istinaf başvurusu, hükmün kesinleşmesini engeller. Bu erteleyici etki, hükmün sahip olabileceği etkilerin ortaya çıkmasını önlemek demektir.

Karar bir bütün olduğundan kesinleşmeme, kararın bütünü için söz konusudur. Ceza Muhakemesi Kanunu'nda mehz Kanun'dan farklı olarak, istinaf davasının belli inceleme noktalarıyla sınırlandırılması düzenlenmediğinden, süresinde yapılan istinaf başvurusu hükmün tamamının kesinleşmesini engelleyecektir.

İstinaf davası süresi içinde açılmazsa, ilk derece mahkemesi, kanun yolu davasını kabul edilebilir olmadığı için reddeder. Kanun yoluna başvuran, hükmün tebliğinden itibaren bir hafta içinde aynı konuda istinaf mahkemesinin karar vermesini talep edebilir. Bu takdirde dosya istinaf mahkemesine yollanır; fakat bu talep, hükmün kesinleşmesi etkisini durdurmaz.

Süresinde açılan istinaf davasıyla ortaya çıkan hukukî sonuçlar, istinaf mahkemesinin vereceği son karara kadar devam eder. Ancak istinaf süresi içinde vazgeçme iradesi açıklandığında veya açılmış istinaf davası geri alındığında, son karar daha önce kesinleşir. Hükmün kesinleşmesi için, kanun yoluna gidilmemesi veya gidilip geri alınması veya kanun yolu davasının usul veya esastan redde dilmesi gerekir.

İstinaf mahkemesince verilecek karar, diğeri sanıklar hakkında hükmolunan ilk derece mahkemesi son kararlarını etkiliyorsa, sanıklardan birisi bile istinaf davası açsa, *hükmün kesinleşmesini engelleme etkisi*, istinaf davası açmayan diğeri

sanıklar hakkındaki kararlara da sirayet eder.

Hükmün İncelenmek Üzere Bir Üst Mahkemeye Aktarılması Etkisi;

İstinaf davasının süresi içinde açılması sonucu uyuşmazlık, geliştirici biçimde incelenmek üzere üst mahkemeye (istinaf) aktarılır. Hukuka aykırı kararı ortadan kaldırma ve somut olayda adil bir karara varma amacına yönelik olan istinaf incelemesi, ilk derece mahkemesi kararı üzerinde esas itibariyle iki biçimde etkili olabilir: İlk derece mahkemesi kararının bozulması veya ilk derece mahkemesi kararının kaldırılarak davanın yeniden görülmesi.

İkinci halde istinaf kanun yolu, düzeltme amaçlı bir kanun yolu biçiminde kendisini göstermektedir. İşte, hükmü aktarıcı etkinin görül- düğü hal, bu ihtimalde ortaya çıkmaktadır. İstinaf mahkemesinde yapılan inceleme, maddî ve hukukî sorun bakımından, esas itibariyle ilk derece mahkemesindeki muhakeme hukuku kuralları uygulanarak uyuşmazlığın yeniden ele alınmasıdır.

Gerçekten, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda düzenlenen istinaf usulü, istinaf muhakemesini hızlandırma amacıyla konulmuş bazı özel düzenlemeler bir yana, ilke olarak ilk derece mahkemesindeki usuldür. Kanun'da sınırlı istinaf düzenlenmediğinden, istinaf incelemesi, kanun yoluna konu olan kararın bütün maddî ve hukukî sorunlarını kapsayacak biçimde yapılır.

İstinaf Davasına Katılma;

Kanun yolu süresi sona ermiş bulunmasına rağmen, kanun yolu davası açmamış olan süjenin istinaf yoluna başvurma imkânı, "*istinaf davasına katılma*" yolu ile sağlanmıştır.

İstinaf davasına katılmanın, müstakil bir dava olmadığı genellikle kabul edilen bir husustur; daha önce istinaf davası açmamış olan süjenin, süreyi geçirdiği için, artık ayrı bir istinaf davası açma hakkı bulunmadığı kabul edilmektedir. Dava tek olduğu için, katılmadan söz edilmektedir. İstinaf davası açmış olan, davasını geri alır veya davası reddedilirse, katılma da ortadan kalkar.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda; mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanların, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında, *hüküm verilinceye kadar* şikâyetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilecekleri belirtilmiştir(m.237/1).

Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre, *kanun yolu muhakemesinde* davaya katılma isteğinde bulunulamaz(m.237,II/1).

Kural olarak istinaf muhakemesinde davaya katılma imkânı yoktur.

Ancak, CMK'nun 260. maddesindeki düzenleme kapsamında; ilk derece mahkemesince katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş ya da katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar için, katılma istekleri

istinaf başvurusunda açıkça belirtilmiş ise, söz konusu katılma isteği istinaf mahkemesince karara bağlanacaktır.

CMK'nun 234/1-b-1. maddesinde kovuşturma evresinde mağdur ve şikâyetçinin hakları arasında gösterilen “*duruşmadan haberdar edilme hakkı*” dikkate alındığında, duruşmaya çağırılmadığı için, kovuşturma evresine hiç katılmamış olan ve “*katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunan*” mağdur ve şikâyetçi de usulüne uygun istinaf başvurusunda bulunmuş ve bu başvuruda katılma talep etmiş ise, istinaf muhakemesinde bu talep kabul edilmelidir.

Bu kapsamda, suçtan zarar görenin tanık olarak ifadesinin tespiti sırasında şikâyetçi olduğunu ifade etmesi, failin cezalandırılmasını istediğini gösteren sözler söylemesi halinde, mahkemenin ona davaya katılmak isteyip istemediğini sorma yükümlülüğü bulunmaktadır (m.238/2). Bu yükümlülüğün ihlali ya da hakların hatırlatılması suretiyle katılma isteminin reddi halinde, duruşmada katılma konusu tartışılmış olacağından, artık burada kanun yolu aşamasında katılmanın mümkün olmadığına ilişkin hükmün (m.237) uygulanması söz konusu olmayacak, katılma isteminin kabulü halinde istinaf is- temi de kabul edilmiş olacaktır.

Ancak, katılma hakkı olanlar ilk derece mahkemesinde davaya katılmayacaklarını bildirmişler ya da sonradan katılmadan vazgeçmişlerse, istinaf muhakemesi aşamasında yeniden yaptıkları katılma talebinin kabul edilemeyeceği açıktır.

Usulüne uygun kanun yolu başvurusunda, hükmün bir başka hukuka aykırılık saptanarak bozulması üzerine, yeniden gerçekleştirilecek yargılamada, kovuşturma evresi aşamasında şikâyetçinin davaya katılması mümkün olabilecektir. Bu itibarla, bozma sonrası aşamada diğer yargılama kurallarının yanında CMK'nun 233 ve devamı maddeleri uyarınca, mağdur ve şikâyetçinin çağırılıp dinlenmeleri ve 238. madde gereğince kamu davasına katılma haklarının bulunduğu hatırlatılması gerekir.

İstinaf Davasından Vazgeçme (Feragat) :

Kanun yoluna başvurulduktan sonra başvurma süresi içinde, kanun yolundan vazgeçilebilir. Kanun yolundan vazgeçmenin hüküm ifade edebilmesi için son kararın verilmiş olması gerekir. Son karar, sanığın yokluğunda verilmişse, son kararı tebliğden önce öğrenmiş olan sanık, kanun yolu süresi başlamadan vazgeçebilir.

Kanun yolundan vazgeçme ile son karar kesinleştiğinden, vazgeçmeden sonra yapılan kanun yolu başvurusu geçersizdir. Vazgeçme iradesinin geri alınması ve vazgeçmeye itiraz edilmesi mümkün değildir. Ancak vazgeçme başvurusu henüz mahkemeye ulaşmamış ise vazgeçmenin geri alındığı bildirilebilir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda “*başvurudan vazgeçilmesi ve etkisi*” başlıklı 266. maddede, vazgeçmenin merci tarafından karar verinceye kadar yapılabileceği belirtilmiştir. Kanun yoluna başvuru hakkı kullanıldıktan sonra haktan “*vazgeçme*” değil, “*geri alınması*” söz konusu olacaktır. Kanun koyucu burada

“vazgeçme” ve “geri alma” farkına dikkat etmediğinden “geri alma” yerine “vazgeçme” denilmiştir.

İstinaf Davasını Geri Alma;

İstinaf davası, kanun yolu hakkında karar verilinceye kadar geri alınabilir(m.266/1;) Kabul edilebilir olmayan istinaf başvurusunun da geri alınması mümkündür.

Yukarıda belirtildiği üzere; Cumhuriyet savcısı, sanık lehine de kanun yoluna başvurabilir. Kanun yolu başvurusunda sanığın muvafakati aranmaz, hatta sanığın itirazına rağmen savcının sanığın lehine kanun yolu başvurusu mümkündür. (m.260/3;). Ancak bu durumda savcı, sanığın muvafakati olmadan kanun yolu başvurusundan vazgeçemez veya geri alamaz(m.266/1;). Zira sanığın haberi olmadan savcının istinaf davasını geri alması sanığı güç durumda bırakabilir.

Sanığın muvafakati herhangi bir şekilde tabi değildir. Ancak sadece susma, muvafakat için yeterli değildir.

Savcının kanun yolu başvurusunun mahiyeti hususunda tereddüt varsa sanığın lehine olduğu kabul edilmelidir. Savcının hem lehe, hem de aleyhe kanun yoluna başvurması halinde de, bu istemin geri alınabilmesi için sanığın muvafakati aranmalıdır.

5271 SAYILI CEZA MUHAKEMELERİ KANUNU KANUN YOLLARI İLGİLİ MADDE METİNLERİ (MADDE 260 – MADDE 323) ; **ALTINCI KİTAP: Kanun Yolları**

BİRİNCİ KISIM:

Genel Hükümler

Kanun yollarına başvurma hakkı

MADDE 260 - (1) Hâkim ve mahkeme kararlarına karşı Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık ve bu Kanuna göre katılan sıfatını almış olanlar ile katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar için kanun yolları açıktır. (DEĞİŞİK FIKRA RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/73)

(2) Ağır ceza mahkemelerinde bulunan Cumhuriyet savcıları, ağır ceza mahkemesinin yargı çevresindeki asliye ceza mahkemelerinin; bölge adliye mahkemesinde bulunan Cumhuriyet savcıları, bölge adliye mahkemelerinin kararlarına karşı kanun yollarına başvurabilirler.

(3) Cumhuriyet savcısı, sanık lehine olarak da kanun yollarına başvurabilir.

Avukatın başvurma hakkı

MADDE 261 - (1) Avukat, müdafiliğini veya vekilliğini üstlendiği kişilerin açık arzusuna aykırı olmamak koşuluyla kanun yollarına başvurabilir.

Yasal temsilcinin ve eşin başvurma hakkı

MADDE 262 - (1) Şüpheli veya sanığın yasal temsilcisi ve eşi, şüpheli veya sanığa açık olan kanun yollarına süresi içinde kendiliklerinden başvurabilirler. Şüphelinin veya sanığın başvurusuna ilişkin hükümler, bunlar tarafından yapılacak başvuru ve onu izleyen işlemler için de geçerlidir.

Tutuklunun kanun yollarına başvurusu

MADDE 263 - (1) Tutuklu bulunan şüpheli veya sanık, zabıt kâtibine veya tutuklu bulunduğu ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürüne beyanda bulunmak suretiyle veya bu hususta bir dilekçe vererek kanun yollarına başvurabilir.

(2) Zabıt kâtibine başvuru hâlinde, kanun yollarına başvuru beyanı veya dilekçesi ilgili deftere kaydedildikten sonra bu hususları belirten bir tutanak düzenlenerek tutuklu bulunan şüpheli veya sanığa bir örneği verilir.

(3) Kurum müdürüne başvuru hâlinde ikinci fıkra hükmüne göre işlem yapılarak, tutanak ve dilekçe derhâl ilgili mahkemeye gönderilir. Zabıt kâtibi başvuruyu ilgili deftere kaydeder.

(4) Zabıt kâtibi veya kurum müdürü tarafından ikinci fıkra hükmüne göre işlem yapıldığı zaman kanun yolları için bu Kanunda belirlenen süreler kesilmiş sayılır.

Kanun yolunun belirlenmesinde yanılma

MADDE 264– (1) Kabul edilebilir bir başvuruda kanun yolunun veya merciin belirlenmesinde yanılma, başvuranın haklarını ortadan kaldırmaz.

(2) Bu hâlde başvurunun yapıldığı merci, başvuruyu derhâl görevli ve yetkili olan mercie gönderir.

Cumhuriyet savcısının başvuru sonucunun kapsamı

MADDE 265–

(1) Cumhuriyet savcısı tarafından aleyhine kanun yoluna gidilen karar, sanık lehine bozulabilir veya değiştirilebilir. Cumhuriyet savcısı, kanun yoluna sanık lehine başvurduğunda, yeniden verilen hüküm önceki hükümde tayin edilmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı içeremez.

Başvurudan vazgeçilmesi ve etkisi

MADDE 266 - (1) Kanun yoluna başvurulduktan sonra bundan vazgeçilmesi,

mercii tarafından karar verilinceye kadar geçerlidir. Ancak, Cumhuriyet savcısı tarafından sanık lehine yapılan başvurudan onun rızası olmaksızın vazgeçilemez.

(2) Müdafii veya vekilin başvurudan vazgeçebilmesi, vekâletnamede bu hususta özel yetkili kılınmış olması koşuluna bağlıdır.

(3) 150 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca, kendisine müdafii atanan şüpheli veya sanıklar yararına kanun yoluna başvurulduğunda veya başvuru kanun yolundan vazgeçildiğinde şüpheli veya sanık ile müdafii iradesi çelişirse müdafii iradesi geçerli sayılır.

İKİNCİ KISIM: Olağan Kanun Yolları

BİRİNCİ BÖLÜM: İtiraz

İtiraz olunabilecek kararlar

MADDE 267 - (1) Hâkim kararları ile kanunun gösterdiği hâllerde, mahkeme kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir.

İtiraz usulü ve inceleme mercileri

MADDE 268 - (1) Hâkim veya mahkeme kararına karşı itiraz, kanunun ayrıca hüküm koymadığı hâllerde 35 inci maddeye göre ilgililerin kararı öğrendiği günden itibaren yedi gün içinde kararı veren mercie verilecek bir dilekçe veya tutanağa geçirilmek koşulu ile zabıt kâtibine beyanda bulunmak suretiyle yapılır. Tutanakla tespit edilen beyanı ve imzayı mahkeme başkanı veya hâkim onaylar. 263 üncü madde hükmü saklıdır.

(2) Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok üç gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir.

(3) İtirazı incelemeye yetkili merciler aşağıda gösterilmiştir:

(DEĞİŞİK BENT RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/74)

a) Sulh ceza hâkimliği kararlarına yapılan itirazların incelenmesi, o yerde birden fazla sulh ceza hâkimliğinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen hâkimliğe; son numaralı hâkimlik için bir numaralı hâkimliğe; ağır ceza mahkemesinin bulunmadığı yerlerde tek sulh ceza

hâkimliği varsa, yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğine; ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, en yakın ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğine aittir.

(DEĞİŞİK BENT RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/74)

b) İtiraz üzerine ilk defa sulh ceza hâkimliği tarafından verilen tutuklama kararlarına itiraz edilmesi durumunda da (a) bendindeki usul uygulanır. Ancak, ilk tutuklama talebini reddeden sulh ceza hâkimliği, tutuklama kararını itiraz mercii olarak inceleyemez.

c) Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde buldukları ağır ceza mahkemesine ve bu mahkeme ile başkanı tarafından verilen kararlar hakkındaki itirazların incelenmesi, o yerde ağır ceza mahkemesinin birden çok dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye; son numaralı daire için birinci daireye; o yerde ağır ceza mahkemesinin tek dairesi varsa, en yakın ağır ceza mahkemesine aittir.

d) Naip hâkim kararlarına yapılacak itirazların incelenmesi, mensup oldukları ağır ceza mahkemesi başkanına, istinabe olunan mahkeme kararlarına karşı yukarıdaki bentlerde belirtilen esaslara göre buldukları yerdeki mahkeme başkanı veya mahkemeye aittir.

e) Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kararları ile Yargıtay ceza dairelerinin esas mahkeme olarak baktıkları davalarda verdikleri kararlara yapılan itirazlarda; üyenin kararını görevli olduğu dairesinin başkanı, daire başkanı ile ceza dairesinin kararını numara itibarıyla izleyen ceza dairesi; son numaralı daire söz konusu ise birinci ceza dairesi inceler.

İtirazın kararın yerine getirilmesinde etkisi
MADDE 269 - (1) İtiraz, kararın yerine getirilmesinin geri bırakılması sonucunu doğurmaz.

(2) Ancak, kararına itiraz edilen makam veya kararı inceleyecek merci, geri bırakılmasına karar verebilir.

İtirazın Cumhuriyet savcısına ve karşı tarafa tebliği ile inceleme ve araştırma yapılması

MADDE 270 - (1) İtirazı inceleyecek merci, yazı ile cevap verebilmesi için

itirazı, Cumhuriyet savcısı ve karşı tarafa bildirebilir. Mercii, inceleme ve araştırma yapabileceği gibi gerekli gördüğünde bunların yapılmasını da emredebilir.

(EKLENMİŞ FIKRA RGT: 30.04.2013 RG NO: 28633 KANUN NO: 6459/20)

(2) 101 ve 105 inci maddeler uyarınca yapılan itiraz üzerine Cumhuriyet savcısından görüş alınması durumunda, bu görüşşüpheli, sanık veya müdafiiine bildirilir. Şüpheli, sanık veya müdafii üç gün içinde görüşünü bildirebilir.

Karar

MADDE 271 - (1) Kanunda yazılı olan hâller saklı kalmak üzere, itiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir. Ancak, gerekli görüldüğünde Cumhuriyet savcısı ve sonra müdafii veya vekil dinlenir.

(2) İtiraz yerinde görülürse mercii, aynı zamanda itiraz konusu hakkında da karar verir.

(3) Karar mümkün olan en kısa sürede verilir.

(4) Merciiin, itiraz üzerine verdiği kararları kesindir; ancak ilk defa mercii tarafından verilen tutuklama kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM: İstinaf

İstinaf

MADDE 272 - (1) İlk derece mahkemelerinden verilen hükümlere karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak, onbeş yıl ve daha fazla hapis cezalarına ilişkin hükümler, bölge adliye mahkemesince re'sen incelenir.

(2) Hükümden önce verilip hükme esas teşkil eden veya başkaca kanun yolu öngörülmemiş olan mahkeme kararlarına karşı da hükümlerle birlikte istinaf yoluna başvurulabilir.

Ancak;

(DEĞİŞİK BENT RGT: 14.04.2011 RG NO: 27905 KANUN NO: 6217/23)

a) Hapis cezasından çevrilen adli para cezaları hariç olmak üzere, sonuç olarak belirlenen üçbin Türk Lirası dâhil adli para cezasına mahkûmiyet hükümlerine,

b) Üst sınırı beşyüz günü geçmeyen adli para cezasını gerektiren suçlardan beraat hükümlerine,

c) Kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümlere, Karşı istinaf yoluna başvurulamaz.

İstinaf istemi ve süresi

MADDE 273 - (1) İstinaf istemi, hükmün açıklanmasından itibaren yedi gün içinde hükmü veren mahkemeye bir dilekçe verilmesi veya zabıt kâtibine bir beyanda bulunulması suretiyle yapılır; beyan tutanağa geçirilir ve tutanak hâkime onaylattırılır. Tutuklu sanık hakkında 263 üncü madde hükmü saklıdır.

(2) Hüküm, istinaf yoluna başvurma hakkı olanların yokluğunda açıklanmışsa, süre tebliğ tarihinden başlar.

(DEĞİŞİK FIKRA RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/75)

(3) Ağır ceza mahkemelerinde bulunan Cumhuriyet savcıları, mahkemelerinin yargı çevresi içerisindeki asliye mahkemelerinin hükümlerine karşı, kararın o yer Cumhuriyet başsavcılığına geliş tarihinden itibaren yedi gün içinde istinaf yoluna başvurabilirler.

(4) Sanık ve bu Kanuna göre katılan sıfatını almış olanlar ile katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanların dilekçe veya beyanında, başvuruya ilişkin nedenlerin gösterilmemesi inceleme yapılmasına engel olmaz.

(5) Cumhuriyet savcısı, istinaf yoluna başvurma nedenlerini gerekçeleriyle birlikte yazılı isteminde açıkça gösterir. Bu istem ilgililere tebliğ edilir. İlgililer, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde bu husustaki cevaplarını bildirebilirler.

Eski hâle getirme süresi içinde istinaf süresinin işlemesi

MADDE 274 - (1) Sanık, yokluğunda aleyhine verilen hükümlere karşı eski hâle getirme isteminde bulunabilir. Eski hâle getirme süresi içinde de istinaf süresi işler. Sanığın eski hâle getirme isteminde bulunduğu hâllerde, ayrıca istinaf isteminde bulunması gerekir. Bu hâlde istinaf istemi ile ilişkili işler, eski hâle getirme istemi hakkında karar verilinceye kadar ertelenir.

İstinaf başvurusunun etkisi

MADDE 275 - (1) Süresi içinde yapılan istinaf başvurusu, hükmün kesinleşmesini engeller.

(2) Hüküm, istinaf yoluna başvuran Cumhuriyet savcısına veya ilgililere gerekçesiyle birlikte açıklanmamışsa; hükme karşı istinaf yoluna başvurulduğunun mahkemece öğrenilmesinden itibaren gerekçe, yedi gün içinde tebliğ edilir.

İstinaf isteminin hükmü veren mahkemece reddi

MADDE 276 - (1) İstinaf istemi, kanuni sürenin geçmesinden sonra veya aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak bir hükme karşı yapılmışsa ya da istinaf yoluna başvuranın buna hakkı yoksa, hükmü veren mahkeme bir kararla dilekçeyi reddeder.

(2) İstinaf başvurusunda bulunan Cumhuriyet savcısı veya ilgililer, ret kararının kendilerine tebliğinden itibaren yedi gün içinde bölge adliye mahkemesinden bu hususta bir karar vermesini isteyebilirler. Bu takdirde dosya bölge adliye mahkemesine gönderilir. Ancak, bu nedenle hükmün infazı ertelenemez.

İstinaf isteminin tebliği ve cevabı

MADDE 277 - (1) 276 ncı maddeye göre hükmü veren mahkemece reddedilmeyen istinaf dilekçesi veya beyana ilişkin tutanağın bir örneği karşı tarafa tebliğ olunur. Karşı taraf, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde yazılı olarak cevabını verebilir.

(2) Karşı taraf sanık ise, bir tutanağa bağlanmak üzere zabıt kâtibine yapılacak bir beyanla da cevabını verebilir. Cevap verildikten veya bunun için belirli süre bittikten sonra dava dosyası, bölge adliye mahkemesine (MÜLGA İBARE RGT: 01.09.2016 RG NO: 29818 2. MÜKERRER KHK NO: 674/15; MÜLGA İBARE RGT: 24.11.2016 RG NO: 29898 KANUN NO: 6758/15) gönderilir.

MADDE 278 - (DEĞİŞİK MADDE RGT: 01.09.2016 RG NO: 29818 2. MÜKERRER KHK NO: 674/14; DEĞİŞİK MADDE RGT: 24.11.2016 RG NO: 29898 KANUN NO: 6758/14)

(1) Dava dosyası, bölge adliye mahkemesine geldiğinde işbölümüne göre görevli ceza dairesine verilir. Daire, varsa tebligat eksikliklerinin giderilmesini sağlar.

Dosya üzerinde ön inceleme

MADDE 279 - (1) Dosya üzerinde yapılan ön inceleme sonunda;

a) Bölge adliye mahkemesinin yetkili olmadığına anlaşılması hâlinde dosyanın yetkili bölge adliye mahkemesine gönderilmesine,

b) Bölge adliye mahkemesine başvurunun süresi içinde yapılmadığının, incelenmesi istenen kararın bölge adliye mahkemesinde incelenebilecek kararlardan olmadığına, başvuranın buna hakkı bulunmadığının anlaşılması hâlinde istinaf başvurusunun reddine,

Karar verilir. (EKLENMİŞ CÜMLE RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/76) Bu kararlar itiraza tabidir.

Bölge adliye mahkemesinde inceleme ve kovuşturma

MADDE 280 - (1) Bölge adliye mahkemesi, (MÜLGA İBARE RGT: 01.09.2016 RG NO: 29818 2. MÜKERRER KHK NO: 674/15) (KOD 2) dosyayı ve dosyayla birlikte sunulmuş olan delilleri inceledikten sonra;

a) İlk derece mahkemesinin kararında usule veya esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığını, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığını, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğunu saptadığında istinaf başvurusunun esastan reddine, (EKLENMİŞ İBARE RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/77) 303 üncü maddenin birinci fıkrasının (c), (e), (f), (g) ve (h) bentlerinde yer alan ihlallerin varlığı hâlinde hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine,

b) İlk derece mahkemesinin kararında 289 uncu maddede belirtilen bir hukuka aykırılık nedeninin bulunması hâlinde hükmün bozulmasına ve dosyanın yeniden incelenmek ve hükmolünmek üzere hükmü bozulan ilk derece mahkemesine veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği diğer bir ilk derece mahkemesine gönderilmesine,

c) Diğer hâllerde, gerekli tedbirleri aldıktan sonra (MÜLGA İBARE RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/77) davanın yeniden görülmesine ve duruşma hazırlığı işlemlerine başlanmasına, karar verir.(EKLENMİŞ FIKRA RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/77)

(2) Duruşma sonunda bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu esastan reddeder veya ilk derece mahkemesi hükmünü kaldırarak yeniden hüküm kurar.

Duruşma hazırlığı

MADDE 281 - (1) Duruşma hazırlığı aşamasında bölge adliye mahkemesi başkanı veya görevlendireceği üye, 175 inci madde hükümlerine uygun olarak duruşma gününü saptar; gerekli çağrılarını yapar. Tutuksuz sanığa yapılacak çağrıda kendi başvurusu üzerine açılacak davanın duruşmasına gelmediğinde davasının reddedileceği ayrıca bildirilir.

(2) Mahkemece, gerekli görülen tanıkların, bilirkişilerin dinlenilmesine ve keşif yapılmasına karar verilir.

İstisnalar

MADDE 282 - (1) Duruşma açıldığında aşağıda gösterilen istisnalar dışında bu Kanunun duruşma hazırlığı, duruşma ve karara ilişkin hükümleri uygulanır:

- a) Duruşma, bu Kanunun öngördüğü genel hükümlere göre başladıktan sonra görevlendirilen üyenin inceleme raporu okunur.
- b) İlk derece mahkemesinin gerekçeli hükmü de okunur.
- c) İlk derece mahkemesinde dinlenen tanıkların ifadelerini içeren tutanaklar ile keşif tutanakları, bilirkişi raporu, bölge adliye mahkemesi duruşma hazırlığı aşamasında toplanan delil ve belgeler, yapılmışsa keşif ve bilirkişi açıklamalarına ilişkin tutanak ve raporlar okunur.
- d) Bölge adliye mahkemesi duruşmasında dinlenilmeleri gerekli görülen tanık ve bilirkişiler çağrılır.

Sanık lehine başvurma hâlinde verilecek hüküm

MADDE 283 - (1) İstinaf yoluna sanık lehine başvurulmuşsa, yeniden verilen hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

Direnme yasağı

MADDE 284 - (1) Bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemez; bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemez.

(2) İtiraz ve temyize ilişkin hükümler saklıdır.

Özel kanunların temyize ilişkin hükümleri

MADDE 285 - (1) Türk Ceza Kanununun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmü hariç; diğer kanunlarda temyiz edilebileceği veya haklarında Yargıtaya başvurulabileceği belirtilmiş olup da bölge adliye mahkemelerinin görev alanına giren dava ve işlere ilişkin ilk derece mahkemelerinin karar ve hükümlerine karşı istinaf yoluna başvurulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Temyiz

MADDE 286 - (1) Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma dışında kalan hükümleri temyiz edilebilir.

2-)Ancak;

a) İlk derece mahkemelerinden verilen beş yıl veya daha az hapis cezaları ile miktarı ne olursa olsun adli para cezalarına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine dair bölge adliye mahkemesi kararları,

b) İlk derece mahkemelerinden verilen beş yıl veya daha az hapis cezalarını artırmayan bölge adliye mahkemesi kararları

(DEĞİŞİK BENT RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/78)

c) İlk derece mahkemelerinin görevine giren ve kanunda üst sınırı iki yıla kadar (iki yıl dâhil) hapis cezasını gerektiren suçlar ve bunlara bağlı adli para cezalarına ilişkin her türlü bölge adliye mahkemesi kararları,

d) Adli para cezasını gerektiren suçlarda ilk derece mahkemelerinden verilen hükümlere ilişkin (DEĞİŞİK İBARE RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/78) (KOD 1) her türlü bölge adliye mahkemesi kararları, (DEĞİŞİK BENT RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/78)

e) Sadece eşya veya kazanç müsaderesine veya bunlara yer olmadığına ilişkin ilk derece mahkemesi kararları ile ilgili olarak istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararları,

f) On yıl veya daha az hapis cezasını veya adli para cezasını gerektiren suçlardan, ilk derece mahkemesince verilen beraat kararları ile ilgili olarak (MÜLGA İBARE RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/78) istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararları,

(DEĞİŞİK BENT RGT: 28.06.2014 RG NO: 29044 KANUN NO: 6545/78)

g) Davanın düşmesine, ceza verilmesine yer olmadığına, güvenlik tedbirine ilişkin ilk derece mahkemesi kararları ile ilgili olarak bölge adliye

mahkemesince verilen bu tür kararlar veya istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararlar,

h) Yukarıdaki bentlerde yer alan sınırlar içinde kalmak koşuluyla aynı hükümde, cezalardan ve kararlardan birden fazlasını içeren bölge adliye mahkemesi kararları, Temyiz edilemez.

Hükümden önceki kararların temyizi

MADDE 287 - (1) Hükümden önce verilip hükme esas teşkil eden veya başkaca kanun yolu öngörülmemiş olan mahkeme kararları da hükümle beraber temyiz olunabilir.

Temyiz nedeni

MADDE 288 - (1) Temyiz, ancak hükmün hukuka aykırı olması nedenine dayanır.

(2) Bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması hukuka aykırılıktır.

Hukuka kesin aykırılık hâlleri

MADDE 289 - (1) Temyiz dilekçesi veya beyanında gösterilmiş olmasa da aşağıda yazılı hâllerde hukuka kesin aykırılık var sayılır:

a) Mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması.

b) Hâkimlik görevini yapmaktan kanun gereğince yasaklanmış hâkimin hükme katılması.

c) Geçerli şüphe nedeniyle hakkında ret istemi öne sürülmüş olup da bu istem kabul olduğu hâlde hâkimin hükme katılması veya bu istemin kanuna aykırı olarak reddedilip hâkimin hükme katılması.

d) Mahkemenin kanuna aykırı olarak davaya bakmaya kendini görevli veya yetkili görmesi.

e) Cumhuriyet savcısı veya duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken diğer kişilerin yokluğunda duruşma yapılması.

f) Duruşmalı olarak verilen hükümde açıklık kuralının ihlâl edilmesi.

g) Hükümün 230 uncu madde gereğince gerekçeyi içermemesi.

h) Hüküm için önemli olan hususlarda mahkeme kararı ile savunma hakkının sınırlandırılmış olması.

i) Hükümün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delile dayanması.

Sanığın yararına olan kurallara aykırılık

MADDE 290 - (1) Sanığın yararına olan hukuk kurallarına aykırılık, sanık aleyhine hükümün bozdurulması için Cumhuriyet savcısına bir hak vermez.

Temyiz istemi ve süresi

MADDE 291 - (1) Temyiz istemi, hükümün açıklanmasından itibaren yedi gün içinde hükmü veren mahkemeye bir dilekçe verilmesi veya zabıt kâtibine bir beyanda bulunulması suretiyle yapılır; beyan tutanağa geçirilir ve tutanak hâkime onaylattırılır. Tutuklu bulunan sanık hakkında 263 üncü madde hükmü saklıdır.

(2) Hüküm, temyiz yoluna başvurma hakkı olanların yokluğunda açıklanmışsa, süre tebliğ tarihinden başlar.

Eski hâle getirme süresi içinde temyiz süresinin işlemesi

MADDE 292 - (1) Sanığın aleyhine, yokluğunda verilen hükümlerde eski hâle getirme istemiyle ilgili olarak 274 üncü madde hükümleri uygulanır.

Temyiz başvurusunun etkisi

MADDE 293 - (1) Süresi içinde yapılan temyiz başvurusu, hükümün kesinleşmesini engeller.

(2) Hüküm, temyiz eden Cumhuriyet savcısına veya ilgililere gerekçesiyle birlikte açıklanmamışsa; hükümün temyiz edildiğinin bölge adliye mahkemesince öğrenilmesinden itibaren gerekçe, yedi gün içinde tebliğ edilir.

Temyiz başvurusunun içeriği

MADDE 294 - (1) Temyiz eden, hükümün neden dolayı bozulmasını istediğini temyiz başvurusunda göstermek zorundadır.

(2) Temyiz sebebi, ancak hükmün hukuki yönüne ilişkin olabilir.

Temyiz gerekçesi

MADDE 295 - (1) Temyiz başvurusunda temyiz nedenleri gösterilmemişse temyiz başvurusu için belirlenen sürenin bitmesinden veya gerekçeli kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde hükmü temyiz olunan bölge adliye mahkemesine bu nedenleri içeren bir ek dilekçe verilir. Cumhuriyet savcısı temyiz dilekçesinde, temyiz isteğinin sanığın yararına veya aleyhine olduğunu açıkça belirtir.

(2) Temyiz, sanık tarafından yapılmış ise, ek dilekçe kendisi veya müdafii tarafından imza edilerek verilir.

(3) Müdafii yoksa sanık, tutanağa bağlanmak üzere zabıt kâtibine yapacağı bir beyanla gerekçesini açıklayabilir; tutanak hâkime onaylatılır. Sanığın yasal temsilcisi ve eşi hakkında 262 nci madde, tutuklu sanık hakkında ise 263 üncü madde hükümleri saklıdır.

Temyiz isteminin kabule değer sayılmamasından dolayı hükmü veren mahkemece reddi

MADDE 296 - (1) Temyiz istemi, kanuni sürenin geçmesinden sonra yapılmış veya temyiz edilemeyecek bir hüküm temyiz edilmiş veya temyiz edenin buna hakkı yoksa, hükmü temyiz olunan bölge adliye veya ilk derece mahkemesi bir karar ile temyiz istemini reddeder.

(2) Temyiz eden, ret kararının kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde Yargıtaydan bu hususta bir karar vermesini isteyebilir. Bu takdirde dosya Yargıtaya gönderilir. Ancak, bu nedenden dolayı hükmün infazı ertelenemez.

Temyiz dilekçesinin tebliği ve cevabı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının görevi

MADDE 297 - (1) 296 ncı maddeye göre hükmü veren bölge adliye mahkemesince reddedilmeyen temyiz istemine ilişkin dilekçesinin bir örneği karşı tarafa tebliğ olunur. Karşı taraf, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde yazılı olarak cevabını verebilir.

(2) Cevap verildikten veya bunun için belirli süre bittikten sonra dava dosyası, bölge adliye mahkemesi (MÜLGA İBARE RGT: 01.09.2016 RG NO: 29818 2. MÜKERRER KHK NO: 674/15; MÜLGA İBARE RGT: 24.11.2016 RG

NO: 29898 KANUN NO: 6758/15) (KOD 1) tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

(3) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen tebliğname, hükmü temyiz etmeleri veya aleyhlerine sonuç doğurabilecek görüş içermesi hâlinde sanık veya müdafii ile katılan veya vekillerine ilgili dairesince tebliğ olunur. İlgili taraf tebliğden itibaren bir hafta içinde yazılı olarak cevap verebilir.

(4) Üçüncü fıkra uyarınca yapılacak tebligatlar, ilgililerin dava dosyasından belirlenen son adreslerine yapılmasıyla geçerli olur.

(5) 262 ve 263 üncü madde hükümleri saklıdır.

Temyiz isteminin reddi

MADDE 298 - (1) Yargıtay, süresi içinde temyiz başvurusunda bulunulmadığını, hükmün temyiz edilemez olduğunu, temyiz edenin buna hakkı olmadığını ya da temyiz dilekçesinin temyiz sebeplerini içermediğini saptarsa, temyiz istemini reddeder.

Duruşmalı inceleme

MADDE 299 - (1) On yıl veya daha fazla hapis cezasına ilişkin hükümlerde, Yargıtay, incelemelerini sanığın veya katılanın temyiz başvurusundaki istemi üzerine veya re'sen duruşma yoluyla yapar. Duruşma gününden sanığa, katılana, müdafii ve vekile haber verilir.

Sanık, duruşmada hazır bulunabileceği gibi, kendisini bir müdafii ile de temsil ettirebilir.

(2) Sanık, tutuklu ise duruşmaya katılmak isteminde bulunamaz.

Duruşmada usul

MADDE 300 - (1) Duruşmadan önce görevlendirilen üye veya tetkik hâkimi tarafından hazırlanan rapor üyelere açıklanır. Üyeler, ayrıca bizzat dosyayı incelerler. Bu hususlar gerçekleşikten sonra duruşma açılır. (2) Duruşmada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya yerine görevlendirdiği Yargıtay Cumhuriyet savcısı, sanık, müdafii, katılan ve vekili iddia ve savunmalarını açıklar. Temyizi istemiş olan tarafa önce söz verilir. Her hâlde son söz sanığındır.

Temyizde incelenecek hususlar

MADDE 301 - (1) Yargıtay, yalnız temyiz başvurusunda belirtilen hususlar ile temyiz istemi usule ilişkin noksanlardan kaynaklanmışsa, temyiz başvurusunda bunu belirten olaylar hakkında incelemeler yapar.

Temyiz isteminin esastan reddi veya hükmün bozulması

MADDE 302 - (1) Bölge adliye mahkemesinin temyiz olunan hükmünün Yargıtayca hukuka uygun bulunması hâlinde temyiz isteminin esastan reddine karar verilir.

(2) Yargıtay, temyiz edilen hükmü, temyiz başvurusunda gösterilen, hükmü etkileyecek nitelikteki hukuka aykırılıklar nedeniyle bozar. Bozma sebepleri ilâmda ayrı ayrı gösterilir.

(3) Hüküm, temyiz dilekçesinde gösterilen sebeplerle bozulduğunda, dilekçede açıklanmış olmasa bile saptanan bütün diğer hukuka aykırılık hâlleri de ilâmda gösterilir.

(4) Hükmün bozulmasına neden olan hukuka aykırılık, bu hükme esas olarak saptanan işlemlerden kaynaklanmış ise, bunlar da aynı zamanda bozular.

(5) 289 uncu madde hükümleri saklıdır.

Yargıtayca davanın esasına hükmedilecek hâller, hukuka aykırılığın düzeltilmesi

MADDE 303 - (1) Hükme esas olarak saptanan olaylara uygulanmasında hukuka aykırılıktan dolayı hüküm bozulmuş ise, aşağıdaki hâllerde Yargıtay davanın esasına hükmedebileceği gibi hükümdeki hukuka aykırılığı da düzeltebilir:

a) Olayın daha ziyade aydınlanması gerekmeden beraate veya davanın düşmesine ya da alt ve üst sınırı olmayan sabit bir cezaya hükmolunması gerekirse.

b) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddiasına uygun olarak sanığa kanunda yazılı cezanın en alt derecesini uygulamayı uygun görürse.

c) Mahkemece sabit görülen suçun unsurları, niteliği ve cezası hükümde doğru gösterilmiş olduğu hâlde sadece kanunun madde numarası yanlış yazılmış ise.

d) Hükümden sonra yürürlüğe giren kanun, suçun cezasını azaltmış ve mahkemece sanığa verilecek cezanın belirlenmesinde artırma sebebi kabul edilmemiş veya yeni bir kanun ile fiil suç olmaktan çıkarılmış ise birinci hâlde daha az bir cezanın hükmolunması ve ikinci hâlde hiç ceza hükmolunmaması gerekirse.

e) Sanığın açıkça saptanmış olan doğum ve suç tarihlerine göre verilecek cezanın belirlenmesinde gerekli indirim yapılmamış veya yanlış indirim yapılmış ise.

f) Artırma veya indirim sonucunda verilecek ceza süresi veya miktarının belirlenmesinde maddi hata yapılmış ise.

g) Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesindeki sıralamanın gözetilmemesi yüzünden eksik veya fazla ceza verilmiş ise.

h) Harçlar Kanunu ile yargılama giderlerine ilişkin hükümlere ve Avukatlık Kanununa göre düzenlenen ücret tarifesine aykırılık mevcutsa.

Yargıtay kararının gönderileceği merci

MADDE 304 - (1) Yargıtayca 302 nci maddenin birinci fıkrası veya 303 üncü madde uyarınca verilen kararlara ilişkin dosya, hükmü veren bölge adliye mahkemesine gönderilmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına verilir. Bölge adliye mahkemesi, dosyayı Yargıtaydan geldiği tarihten itibaren yedi gün içinde gereğinin yapılması için ilgili ilk derece mahkemesine gönderilmek üzere bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığına verir.

(2) Yargıtay, dosyayı 303 üncü maddede belirtilenlerin dışında kalan hâllerde yeniden incelenmek ve hüküm verilmek üzere hükmü bozulan bölge adliye mahkemesine veya diğer bir bölge adliye mahkemesine gönderir.

(3) Hüküm, mahkemenin hukuka aykırı olarak kendisini görevli veya yetkili görmesinden dolayı bozulmuşsa, Yargıtay aynı zamanda dosyayı görevli veya yetkili mahkemeye gönderir.

(4) İlk derece mahkemesi tarafından doğrudan temyiz yolu açık bulunan

hükümlerle ilgili olarak verilen karara ilişkin dosya, hükmü veren ilk derece mahkemesine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına verilir.

Yargıtayda hükmün açıklanması

MADDE 305 - (1) Hüküm, 231 inci madde gereğince açıklanır. Buna olanak bulunmadığı takdirde duruşmanın bitiminden itibaren yedi gün içinde karar verilir.

Hükmün bozulmasının diğer sanıklara etkisi

MADDE 306 - (1) Hüküm, sanık lehine bozulmuşsa ve bu hususların temyiz isteminde bulunmamış olan diğer sanıklara da uygulanması olanağı varsa, bu sanıklar da temyiz isteminde bulunmuşçasına hükmün bozulmasından yararlanırlar.

Davaya yeniden bakacak mahkemenin işlemleri

MADDE 307 - (1) Yargıtaydan verilen bozma kararı üzerine davaya yeniden bakacak bölge adliye veya ilk derece mahkemesi, ilgililere bozmaya karşı diyeceklerini sorar.

(2) Sanık, müdafii, katılan ve vekilinin dosyada varolan adreslerine de davetiye tebliğ olunamaması veya davetiye tebliğ olunmasına rağmen duruşmaya gelmemeleri nedeniyle bozmaya karşı beyanları saptanmamış olsa da duruşmaya devam edilerek dava yokluklarında bitirilebilir. Ancak, sanık hakkında verilecek ceza, bozmaya konu olan cezadan daha ağır ise, her hâlde dinlenmesi gerekir.

(3) Yargıtaydan verilen bozma kararına bölge adliye veya ilk derece mahkemesinin direnme hakkı vardır. (DEĞİŞİK CÜMLE RGT: 02.12.2016 RG NO: 29906 KANUN NO: 6763/36) (KOD 1) Direnme kararları, kararına direnilen daireye gönderilir. (EKLENMİŞ CÜMLE RGT: 02.12.2016 RG NO: 29906 KANUN NO: 6763/36)

Daire, mümkün olan en kısa sürede direnme kararını inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir. Direnme üzerine Yargıtay Ceza Genel Kurulunca verilen kararlara karşı direnilemez.

(4) Hüküm yalnız sanık tarafından veya onun lehine Cumhuriyet savcısı veya 262 nci maddede gösterilen kimselerce temyiz edilmişse, yeniden verilen hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

ÜÇÜNCÜ KISIM: Olağanüstü Kanun Yolları

BİRİNCİ BÖLÜM: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi

MADDE 308 - (1) Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, re'sen veya istem üzerine, ilâmın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz.

(EKLENMİŞ FIKRA RGT: 05.07.2012 RG NO: 28344 KANUN NO: 6352/99)

(2) İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen daireye gönderilir.

(EKLENMİŞ FIKRA RGT: 05.07.2012 RG NO: 28344 KANUN NO: 6352/99)

(3) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir.

İKİNCİ BÖLÜM: Kanun Yararına Bozma

Kanun yararına bozma

MADDE 309 - (1) Hâkim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen karar veya hükümde hukuka aykırılık bulunduğunu öğrenen (DEĞİŞİK İBARE RGT: 19.12.2006 RG NO: 26381 KANUN NO: 5560/26) Adalet Bakanlığı, o karar veya hükmün Yargıtayca bozulması istemini, yasal nedenlerini belirterek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak bildirir.

(2) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, bu nedenleri aynen yazarak karar veya hükmün bozulması istemini içeren yazısını Yargıtayın ilgili ceza dairesine verir.

(3) Yargıtayın ceza dairesi ileri sürülen nedenleri yerinde görürse, karar veya hükmü kanun yararına bozar.

(4) Bozma nedenleri:

a) 223 üncü maddede tanımlanan ve davanın esasını çözmeyen bir karara

ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkeme, gerekli inceleme ve araştırma sonucunda yeniden karar verir.

b) Mahkûmiyete ilişkin hükmün, davanın esasını çözmeyen yönüne veya savunma hakkını kaldırma veya kısıtlama sonucunu doğuran usul işlemlerine ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkemece yeniden yapılacak yargılama sonucuna göre gereken hüküm verilir. Bu hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

c) Davanın esasını çözüp de mahkûmiyet dışındaki hükümlere ilişkin ise, aleyhte sonuç doğurmaz ve yeniden yargılamayı gerektirmez.

d) Hükümlünün cezasının kaldırılmasını gerektiriyorsa cezanın kaldırılmasına, daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiriyorsa bu hafif cezaya Yargıtay ceza dairesi doğrudan hükmeder.

(5) Bu madde uyarınca verilen bozma kararına karşı direnilemez.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının kanun yararına başvurusu

MADDE 310 - (1) 309 uncu maddede belirtilen yetki, aynı maddenin dördüncü fıkrasının (d) bendindeki hâllere özgü olmak üzere ve kanun yararına olarak re'sen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından da kullanılabilir.

(2) 309 uncu madde gereğince (DEĞİŞİK İBARE RGT: 19.12.2006 RG NO: 26381 KANUN NO: 5560/26) (KOD 1) Adalet Bakanlığı tarafından başvurulduğunda bu yetki, artık Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından kullanılamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Yargılamanın Yenilenmesi

Hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenleri

MADDE 311 - (1) Kesinleşen bir hükümle sonuçlanmış bir dava, aşağıda yazılı hâllerde hükümlü lehine olarak yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görülür:

a) Duruşmada kullanılan ve hükmü etkileyen bir belgenin sahteliği anlaşılırsa.

b) Yemin verilerek dinlenmiş olan bir tanık veya bilirkişinin hükmü etkileyecek biçimde hükümlü aleyhine kasıt veya ihmal ile gerçek dışı tanıklıkta bulunduğu veya oy verdiği anlaşılırsa.

c) Hükme katılmış olan hâkimlerden biri, hükümlünün neden olduğu kusur dışında, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkûmiyetini gerektirecek biçimde görevlerini yapmada kusur etmiş ise.

d) Ceza hükmü hukuk mahkemesinin bir hükmüne dayandırılmış olup da bu hüküm kesinleşmiş diğer bir hüküm ile ortadan kaldırılmış ise.

e) Yeni olaylar veya yeni deliller ortaya konulup da bunlar yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında sanığın beraatini veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkûm edilmesini gerektirecek nitelikte olursa.

f) Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması. Bu hâlde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.

(2) Birinci fıkranın (f) bendi hükümleri, 4.2.2003 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararları ile, 4.2.2003 tarihinden sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanır.

İnfazın geri bırakılması veya durdurulması

MADDE 312 - (1) Yargılamanın yenilenmesi istemi hükmün infazını ertelemeyiz. Ancak mahkeme, infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebilir.

Yargılamanın yenilenmesine engel olmayan hâller

MADDE 313 - (1) Hükmün infaz edilmiş olması veya hükümlünün ölümü, yargılamanın yenilenmesi istemine engel olmaz.

(2) Ölenin eşi, üstsoyu, altsoyu, kardeşleri yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabilirler.

(3) İkinci fıkrada sayılan kişilerin yokluğu hâlinde, Adalet Bakanı da yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabilir.

Sanık veya hükümlünün aleyhine yargılamanın yenilenmesi nedenleri

MADDE 314 - (1) Kesinleşen bir hükümle sonuçlanmış olan bir dava aşağıda yazılı hâllerde sanık veya hükümlünün aleyhine olarak yargılamanın yenilenmesi yolu ile tekrar görülür:

a) Duruşmada sanığın veya hükümlünün lehine ileri sürülen ve hükme etkili olan bir belgenin sahteliği anlaşılırsa.

b) Hükme katılmış olan hâkimlerden biri, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkûmiyetini gerektirecek nitelikte olarak görevlerini yapmada sanık veya hükümlü lehine kusur etmiş ise.

c) Sanık beraat ettikten sonra suçla ilgili olarak hâkim önünde güvenilebilir nitelikte ikrarda bulunmuşsa.

Yargılamanın yenilenmesinin kabul edilmeveceği hâl

MADDE 315 - (1) Kanunun aynı maddesinde yer almış sınır içinde olmak üzere cezanın değiştirilmesi amacıyla yargılamanın yenilenmesi kabul edilemez.

(2) Hatanın giderilebilmesini sağlayacak başka bir yol varsa, yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilemez.

Bir suça dayanan yenileme istemlerinin kabulü koşulları

MADDE 316 - (1) Bir suç iddiasına dayandırılan yenileme istemi, ancak bu fiilden dolayı kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü verilmiş veya mahkûmiyeti gerektirecek nitelikte kuvvetli delil bulunmaması dışında bir nedenle ceza soruşturmasına başlanamamış veya sürdürülememişse kabul edilebilir. Bu madde, 311 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde yazılı hâlde uygulanmaz.

Yenileme istemi hakkında uygulanacak hükümler

MADDE 317 - (1) Kanun yollarına başvurma hakkındaki genel hükümler, yargılamanın yenilenmesi istemi hakkında da uygulanır.

(2) Yargılamanın yenilenmesi istemi, bunun yasal nedenleri ile dayandığı delilleri içerir.

Yenileme isteminin kabule değer olup olmadığı kararı ve mercii

MADDE 318–

(1) Yargılamanın yenilenmesi istemi, hükmü veren mahkemeye sunulur. Bu mahkeme, istemin kabule değer olup olmadığına karar verir.

(2) 303 üncü madde gereğince Yargıtayın doğrudan hüküm kurduğu hâllerde de hükmü vermiş olan mahkemeye başvurulur.

(3) Yargılamanın yenilenmesi isteminin kabule değer olup olmadığına dair olan karar, duruşma yapılmaksızın verilir.

Yenileme isteminin kabule değer görülmemesi nedenleri ve kabulü hâlinde yapılacak işlem

MADDE 319 - (1) Yargılamanın yenilenmesi istemi, kanunda belirlenen şekilde yapılmamış veya yargılamanın yenilenmesini gerektirecek yasal hiçbir neden gösterilmemiş veya bunu doğrulayacak deliller açıklanmamış ise, bu istem kabule değer görülmeyerek reddedilir.

(2) Aksi hâlde yargılamanın yenilenmesi istemi, bir diyeceği varsa yedi gün içinde bildirmek üzere Cumhuriyet savcısı ve ilgili tarafa tebliğ olunur.

(3) Bu madde gereğince verilen kararlara itiraz edilebilir.

Delillerin toplanması

MADDE 320 - (1) Mahkeme, yargılamanın yenilenmesi istemini yerinde bulursa delillerin toplanması için bir naip hâkimi veya istinabe olunan mahkemeyi görevlendirebileceği gibi; kendisi de bu hususları yerine getirebilir.

(2) Delillerin mahkemece veya naip hâkim tarafından veya istinabe suretiyle toplanması sırasında, soruşturmaya ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Delillerin toplanması bittikten sonra Cumhuriyet savcısı ve hakkında hüküm kurulmuş olan kişiden yedi günlük süre içinde görüş ve düşüncelerini bildirmeleri istenir.

Yenileme isteminin esassız olmasından dolayı reddi, aksi takdirde kabulü

MADDE 321 - (1) Yargılamanın yenilenmesi isteminde ileri sürülen iddialar, yeterli derecede doğrulanmaz veya 311 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile 314 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yazılı

hâllerde işin durumuna göre bunların önce verilmiş olan hükme hiçbir etkisi olmadığı anlaşılırsa, yargılamanın yenilenmesi istemi esassız olması nedeniyle duruşma yapılmaksızın reddedilir.

(2) Aksi halde mahkeme, yargılamanın yenilenmesine ve duruşmanın açılmasına karar verir.

(3) Bu madde gereğince verilen kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir.

Duruşma yapılmaksızın yenileme isteminin incelenmesi

MADDE 322 - (1) Hükümlü ölmüşse mahkeme yeniden duruşma yapmaksızın gerekli delilleri topladıktan sonra hükümlünün beraatine veya yargılamanın yenilenmesi isteminin reddine karar verir.

(2) Diğer hâllerde de mahkeme, bu hususta yeterli delil varsa Cumhuriyet savcısının uygun görüşünü aldıktan sonra duruşma yapmaksızın hükümlünün derhâl beraatine karar verir.

(3) Mahkeme beraat kararı ile beraber önceki hükmün ortadan kaldırılmasını da karar altına alır.

(4) Yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunan kimse isterse, gideri Devlet Hazinesine ait olmak üzere önceki hükmün iptaline ilişkin karar Resmi Gazete ile ilân olunacağı gibi mahkemenin takdirine göre diğer gazetelerle de ilân edilebilir.

Yeniden duruşma sonucunda verilecek hüküm

MADDE 323 - (1) Yeniden yapılacak duruşma sonucunda mahkeme, önceki hükmü onaylar veya hükmün iptali ile dava hakkında yeniden hüküm verir.

(2) Yargılamanın yenilenmesi istemi hükümlünün lehine olarak yapılmışsa, yeniden verilecek hüküm önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı içeremez.

(3) Yargılamanın yenilenmesi sonucunda beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararının verilmesi halinde, önceki mahkûmiyet kararının tamamen veya kısmen infaz edilmesi dolayısıyla kişinin uğradığı maddi ve manevi zararlar bu Kanunun 141 ilâ 144 üncü maddeleri hükümlerine göre tazmin edilir.

İSTİNAF MUHALEMESİ

**İSTİNAF DAVASININ, HÜKMÜ VEREN MAHKEMECE
İNCELENMESİ**
İstinaf Davasının Reddi;

İstinaf istemi, kanunî sürenin geçmesinden sonra veya aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak bir hükme karşı yapılmışsa ya da istinaf yoluna başvuranın buna hakkı yoksa, hükmü veren mahkeme bir kararla dilekçeyi reddeder (m.276/1).

Ret Sebepleri

Kanuni Sürenin Geçmesi (Süre Yönünden Ret) ;

Kanun koyucu, süre yönünden denetimi düzenleyen normla (m.276/1), kanun yolunun kabul edilemezliğini, istinaf mahkeme- sine gitmeksizin, basit bir şekilde tespit etmeyi amaçlamaktadır. İstinaf başvurusunun yapıldığı mahkeme, istinaf başvurusunun gecikerek yapıldığı gibi basit bir şekilde tespit edilen bir denetimden sonra, diğer şekli şartların bulunup bulunmadığına bakacaktır. Gecikmiş başvuru, ilk derece mahkemesi tarafından yanlışlıkla kabul edilmişse, itiraz edilmesi durumunda istinaf mahkemesince yapılan kabul edilebilirlik denetimi sonucu karara bağlanır.

İstinaf başvurusunun süresinde yapıldığı hususunda şüphe mevcut ise ve bu şüphe bütün delillerin değerlendirilmesi sonucu orta- dan kaldırılamamışsa, istinaf davasının süresi içinde açılmış olduğu kabul edilir. Hükmü veren ilk derece mahkemesi tarafından kabul edilebilirlik yönünden yapılan incelemede (m.276/1;), başvurunun kanuni sürenin geçmesinden sonra yapılmış olması durumunda reddedileceği belirtilmektedir. Kanun hükmünün lâfzî yorumuna göre; süre yönünden denetim yapılırken kanuni sürenin geçip geçmediği araştırılacak, tüm araştırmalara rağmen kanuni sürenin geçtiği kesin olarak ispatlanamıyorsa başvurunun süresinde yapıldığı kabul edilecektir.

Hüküm Aleyhine İstinafa Başvurulamayacak Olması (Konu Yönünden Ret)

İstinaf istemi, aleyhine istinaf yoluna başvurulamayacak bir hükme karşı yapılmışsa, hükmü veren mahkeme bir kararla dilekçeyi reddeder (m.276).

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda düzenlenen bu hükümlerle, ilk derece mahkemesi konu yönünden kabul edilebilirlik denetimi yapabilmektedir. İlk derece mahkemesi, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 272. maddede düzenlenen istinaf davasının kapsamına göre kabul edilebilirlik denetimi yapacaktır. İstinaf istemine esas olan son karar, m. 272/3'de belirtilen sınırı geçmeyen (bugün itibariyle üç bin lira dahil) adli para cezasına mahkûmiyet hükümleri, üst sınırı beş yüz günü geçmeyen adli para cezasını gerektiren suçlardan beraat hükümleri ve kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümlerden ise, ilk derece mahkemesi tarafından

kabul edilebilirlik aşamasında reddedilecektir.

Yukarıda belirtildiği üzere; ilk derece mahkemesinin bu kararına karşı itiraz mümkündür.

İstinaf Hakkının Yokluğu (Ehliyet Yönünden Ret) ;

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda, mehz Kanun'dan farklı olarak ilk derece mahkemesinin kabul edilebilirlik denetimi kapsamına istinaf ehliyeti yönünden inceleme de dahil edilmiştir.

İlk derece mahkemesi kabul edilebilirlik yönünden inceleme yaparken, istinaf davası açan kişinin dava açma hakkının bulunup bulunmadığını da inceleyebilecektir. Bu sayede, ehliyet yönünden kabul edilemez mahiyette başvuruların istinaf mahkemesine gitmeden sonlandırılması amaçlanmıştır.

İlk derece mahkemesi, istinaf ehliyetinde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere; muhakeme sùjeleri yönünden istinaf başvurusunu inceleyecek, başvuranın istinaf ehliyeti yoksa reddedecektir. Yukarıda belirtildiği üzere ilk derece mahkemesinin bu kararlarına karşı da itiraz mümkündür.

Ret Kararına Karşı Kanun Yolu

İstinaf başvurusunda bulunan Cumhuriyet savcısı veya ilgililer (kanun yoluna başvuranlar), ret kararının kendilerine tebliğinden itibaren yedi gün içinde istinaf mahkemesinden bu hususta bir karar vermesini isteyebilirler. Bu takdirde dosya istinaf mahkemesine gönderilir. Ancak, bu nedenle hükmün infazı ertelenemez.

Kural olarak, istinaf davasını açmış ve davası ilk derece mahkemesince CMK 276/1 maddesine göre reddedilmiş olan kişiler itiraz hakkına sahiptirler. Ancak sanıklar, yasal temsilcilerinin reddedilen istinaf başvurularında, yasal temsilcilerinden ayrı olarak itiraz edebilirler.

İtiraz için özel bir şekil şartı öngörülmemiştir. Ancak yazılı olarak yapılması gerektiği şüphe dışındadır.

Ret Kararına Karşı Kanun Yoluna Başvurmanın Hukukî Sonuçları;

İstinaf mahkemesi, yapılan itiraz üzerine, yeni bir kabul edilebilirlik incelemesi yapacaktır. İstinaf mahkemesi, bu inceleme sonucunda itirazı, itirazın süresinde yapılmamış olması nedeniyle reddedebilir; ilk derece mahkemesinin kararını itirazı kabul etmek suretiyle kaldırabilir veya itirazın reddine karar vererek ilk derece mahkemesinin kararını onayabilir .

İstinaf mahkemesinin itirazın kabulü ve reddine ilişkin kararları ke- sindir; bu kararlara karşı kanun yolu bulunmamaktadır ve bu kararların geri alınması mümkün değildir.

İtirazın Reddi;

İstinaf mahkemesi; itirazı, süresinde yapılmamış olması nedeniyle veya itirazın hukukî mesnedi bulunmadığından reddedebilir. İtirazın reddi kararıyla yargılama son bulur; ilk derece mahkemesinin kararı kesinleşir.

Aslında yukarıda da belirtildiği üzere; istinaf süresinin sona ermesiyle son karar kesinleştiğinden³⁷⁵, süresinde açılmayan davalarda ilk derece mahkemesi ve istinaf mahkemesinin m.276/2'ye göre vermiş oldukları ret kararları tespit edici niteliktedir.

Buna karşıt olarak, istinaf davası süresinde açılmışsa, ancak ilk derece mahkemesince süre dışındaki diğer nedenlerden dolayı kabul edilemez olduğu için reddedilmişse; son karar istinaf mahkemesinin ret kararıyla kesinleşir.

İtirazın Kabulü;

İtirazın, istinaf mahkemesince kabul edilmesi, ilk derece mahkemesinin ret kararının kaldırılması anlamına gelmektedir. İlk derece mahkemesi kararının kaldırılması üzerine dava dosyası, muhakemenin devam etmesi için ilk derece mahkemesine yollanır. İlk derece mahkemesi, istinaf davası süresinde açılmış gibi işlemlerine devam eder.

İlk derece mahkemesi, istinaf mahkemesi itirazın kabulüne karar vererek dava dosyasını iade ettiğinde tebliğ işlemleri aşamasına geçecektir.

İSTİNAF MAHKEMESİNİN ÖN İNCELEMESİ (Kabule Şayanlık Denetimi)

Her davada yapılması gerektiği gibi, istinaf davasında da, istinaf mahkemesi önce davanın kabule şayan olup olmadığı hakkında karar vermelidir.

Dosya üzerinde yapılan ön inceleme sonunda istinaf mahkemesinin yetkili olmadığı anlaşılırsa, dosyanın yetkili istinaf mahkemesine gönderilmesi gerekir.

İstinaf mahkemesinin yetkili olduğu anlaşılırsa, istinaf davasının kabul edilebilir olup olmadığı incelenir. Bu inceleme, kararına karşı istinaf yoluna başvuru olan ilk derece mahkemesinin yaptığı incelemeye benzer. Burada da aynı üç husus araştırılır. Bunlar istinaf başvurusunun süresi içinde yapılıp yapılmadığı, incelenmesi istenen kararın aleyhine istinaf yoluna gidilebilecek bir karar olup olmadığı ve başvuru buna hakkı bulunup bulunmadığı hususlarıdır (m.279/1-b).

İncelemenin kapsamı itibarıyla de ilk derece mahkemesinin kabule şayanlık incelemesinden bir farkı bulunmamaktadır. Bu inceleme sonucunda istinaf başvurusunun süresi içinde yapılmadığı veya kararın aleyhine istinaf yoluna başvurulabilir bir karar olmadığı ya da istinaf yoluna başvuru buna hakkı

olmadığı sonucuna varılırsa, *istinaf başvurusunu kabul edilebilir görmeme*, yani *istinaf başvurusunu ret* kararı verilir(m.279/1-b). Böylece istinaf mahkemesinin gereksiz yere davanın esası üzerinde durması önlenmiş olur.

Çalışmalarınızda katkı sağlaması temennilerim ile...